

# شناسایی، جمع آوری و ارزیابی مرفولوژیکی، ستیولوژی و حفاظت دایمی ذخایر توارثی سیب و خویشاوندان وحشی آنها در استان خراسان

علی مختاریان<sup>۱</sup> - مجید رضا کیانی فریز<sup>۱</sup> - ابراهیم گنجی مقدم<sup>۲</sup>

۱ - محقق باغبانی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان

۲ - محقق بانک زن مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان

۳ - عضو هیئت علمی باغبانی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان

با توجه به تنوع ژنتیکی سیب درختی استان خراسان، شناسایی، جمع آوری و ارزیابی توده‌ها جهت استفاده برنامه‌های تحقیقاتی آبی و حفاظت دائمی آنها ضروری به نظر می‌آید، به همین منظور شناسایی مقدماتی نمونه‌ها در مناطق میوه خیز استان با استفاده از دیسکریپتور میوه‌های دانه‌دار (IPGRI) انجام شد و صفات مختلف بر اساس آن مورد بررسی قرار گرفت. در این بررسی پس از مشخص شدن نمونه‌ها و علامتگذاری آنها پیوندک تهیه گردید و بر روی پایه رویشی MM106 پیوند شدند. نهالهای پیوندی در سال ۱۳۸۰ به زمین اصلی منتقل و در قالب طرح آگومنت کشت گردیدند در پایان فاز اول طرح که منجر به ایجاد کلکسیون در ایستگاه تحقیقات گل‌مکان گردید تعداد 41 ژنوتیپ سیب جمع آوری گردید که در فاز دوم طرح بر اساس دیسکریپتور مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت.

نتایج حاصل از فاز اول طرح نشان دهنده تنوع خوب صفات مورد بررسی در بین ژنوتیپ‌ها بود. به کمک روش همبستگی مشخص شد که وزن میوه با طول میوه، عرض میوه، وزن تک درخت و سختی بافت میوه رابطه کاملاً معنی داری دارد و با استفاده از رگرسیون به روش گام به گام برای تبیین رابطه وزن میوه، سه صفت طول میوه، عرض میوه و وزن تک درخت در معادله ای خطی با  $R^2 = 0.96$  گرفتند. در نهایت تجزیه کلاستر بر اساس صفات مورد اندازه گیری، ژنوتیپ‌ها را در ۵ دسته قرار داد.

واژه‌های کلیدی: تنوع ژنتیکی، حفاظت، نمونه، سیب